

**Разрядтан екі рет аттап өту
арқылы көбейту және бөлудің
жазбаша тәсілдері (165 · 3, 495:3)**

№ 148, 149 сабақтар

Көбейтудің қалай орындалғанын қарастыр.

	1	6	5
×			3
	4	9	5

Жазамын: 165–бірінші көбейткіш, бірліктердің астына екінші көбейткіш 3-ті жазамын.

Бірліктерді көбейтемін:

$$3 \cdot 5 = 15,$$

бұл – 1 ондық және 5 бірлік.

5-ті бірліктердің астына жазамын, ал 1 ондықты еске сақтап, ондықтарға қосамын.

Ондықтарды көбейтемін:

$3 \cdot 6 = 18$, тағы 1 ондықты қосамын, 19 ондық шығады. 9-ды ондықтардың астына жазамын. Бұл – 1 жүздік және 9 ондық. 1 ондықты есіме сақтап, жүздіктерге қосамын.

Жүздіктерді көбейтемін:

$3 \cdot 1 = 3$ жүзд., ойдағы тағы бір жүздікті қосамын, 4 жүздік шығады. 4-ті жүздіктердің астына жазамын.

Жауабын оқимын: 495.

Бөлудің қалай орындалғанын қарастыр.

Жазамын:

	4	9	5	3		
	3			1	6	5
	1	9				
	1	8				
		1	5			
		1	5			
			0			

Бөлінгіш 495, бөлгіш 3.

3 жүздік – бірінші толымсыз бөлінгіш. Бөлінді 3 цифрдан тұрады (бірліктер, ондықтар, жүздіктер).

Жүздіктерді бөлемін:

$4:3=1$, қалдық – 1 жүздік, 1-ді бөліндінің мәніне жазамын, қалдықты жүздіктің астына жазамын. Қалдыққа 1 ондықты жазамын. 1 жүздік және 9 ондық – бұл 19 ондық.

Ондықтарды бөлемін:

$19:3=6$, қалдық – 1 ондық, бөліндінің мәніне 6-ны жазамын, қалдықты ондықтың астына жазамын. 5 бірлікті түсіремін. 1 ондық және 5 бірлік – бұл 15 бірлік.

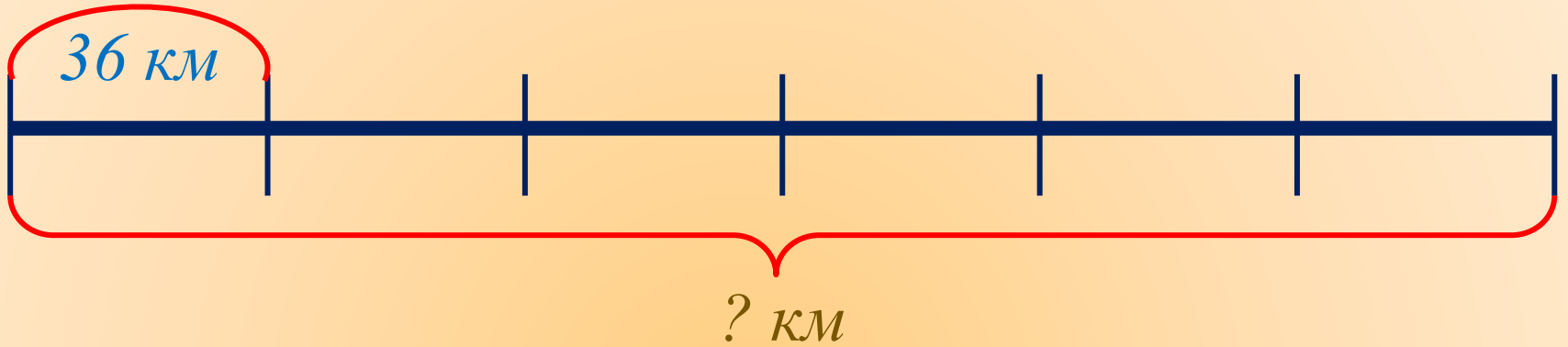
Бірліктерді бөлемін:

$15:3=5$, бөліндінің мәніне 5-ті жазамын

Жауабын оқимын: 165.

Жолдың алтыдан бір бөлігінің ұзындығы 36 км.
Жолдың жалпы ұзындығын тап.

Бөлігі бойынша санды табу үшін бір бөлігінің ұзындығын тең бөліктердің санына көбейту керек.

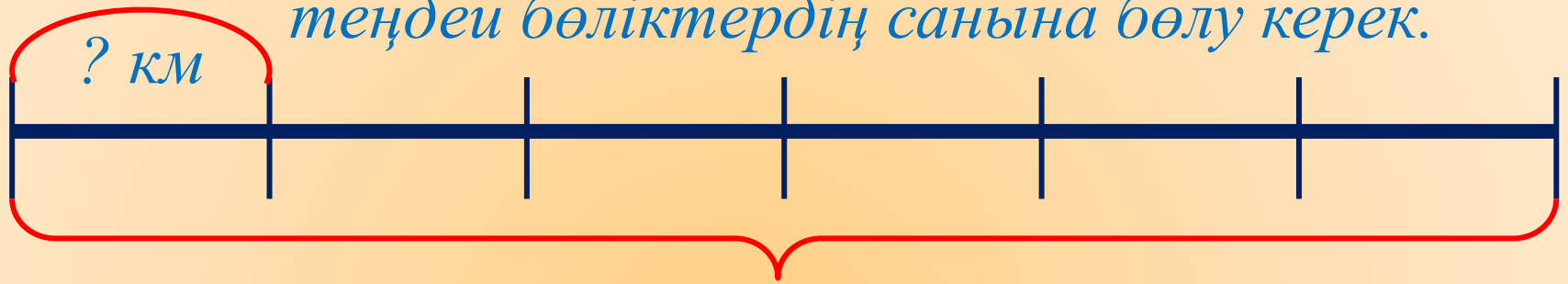
$$36 \cdot 6 = 216 \text{ (км)}$$

Жауабы: 216 км.

Жолдың ұзындығы 216 км. Жолдың алтыдан бір бөлігінің ұзындығын тап.

Санның бөлігін табу үшін, осы санды теңдей бөліктердің санына бөлу керек.

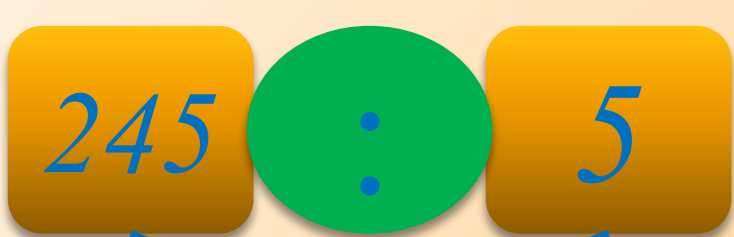

$$216 : 6 = 36 \text{ (км)}$$

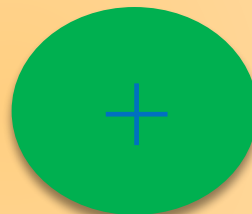
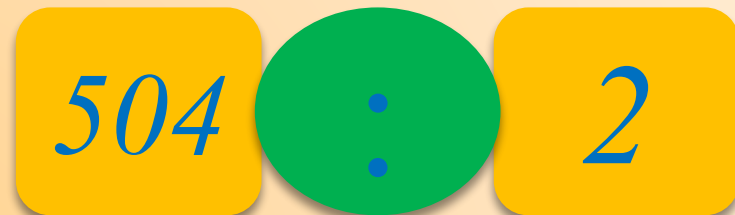
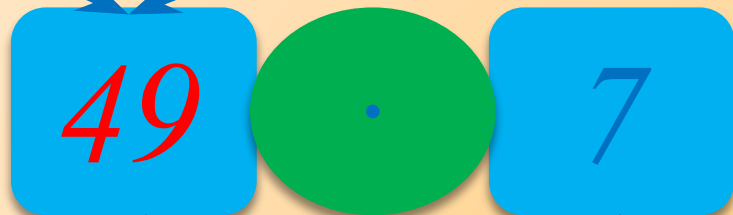

Жауабы: 36 км.

Сызба бойынша өрнек құрастыр.
Өрнектегі амалдардың орындалу тәртібін көрсет және есепте.

$$245:5^1 \cdot 7^2 + 504:2^3 = 595$$